

TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİNİN OKUL BAZLI BÜTÇEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

BASIC EDUCATION ADMINISTRATORS' VIEWS ON SCHOOL-BASED BUDGET

Dr. Ayşegül TAŞDEMİR

Ministry of National Education, School Manager
Malatya/ TÜRKİYE, e-mail: aysegultasdemir44@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0000-0002- 4061-1696

Master Teacher İsmail GEBEL

Ministry of National Education, Deputy Head of School
Malatya/ TÜRKİYE, e-mail: wolf4644@hotmail.com
ORCID ID: orcid.org/0009-0003- 5056-7996

Master Teacher Süleyman TURAN

Ministry of National Education, Deputy Head of School
Malatya/ TÜRKİYE, e-mail: turan148@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0009-0008- 0576-5199

Master Teacher Hüseyin AYÇİÇEK

Ministry of National Education, Deputy Head of School
Malatya/ TÜRKİYE, e-mail: aychus@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0000-0002- 7226-9522

Makale bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 20 Temmuz / 20 July

Kabul Tarihi / Date Accepted: 21 Temmuz / 21 July

Yayın Tarihi / Date Published: 11 Ağustos / 11 August

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8238886>

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Taşdemir, A., Gebel, İ., Turan, S., Ayçiçek, H. (2023). Temel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerinin Okul Bazlı Bütçeye İlişkin Görüşleri. *IJESOS International Journal Of Educational and Social Sciences* 2(1), 45-63.

İntihal: Bu makale turnitin.com yazılımınca yazar tarafından taranmıştır.
İntihal tespit edilmediği beyan edilmiştir.

Plagiarism: This article has been scanned with turnitin.com by writer. It was declared by the responsible author that plagiarism could not be detected.

İletişim:

e-posta: editor@ijesos.com
Web: www.ijesos.com

Öz:

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullara kendi planlamalarını gerçekleştirmeleri için kaynak ayrılmasını sağlayan bütçe uygulamaları bu yıl temel eğitim kurumlarına da verilmiştir. Verilen bütçe, okulların etkin bir biçimde planlama yapmalarına olanak tanımıştır. Okul temelli bütçe uygulamalarının verimli olmasında, uygulayıcı olarak görev alan okul yönetimlerinin bu konudaki görüşleri önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı okul bazlı bütçe çalışmalarına ilişkin okullar da görev yapan yöneticilerin görüşlerini incelemektir. Nitel araştırmanın esas alındığı bu çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemine göre katılımcılar belirlenmiştir. Araştırmada "ödenek talebinde bulunmak, ödeneği almak, kullanmak ve bunu sisteme işlemiş olma" ölçütleri esas alınmıştır. Çalışmaya on beş okul yöneticisi katılmıştır. Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunda katılımcıların branşı, cinsiyeti ve mesleki yılı bilgileri sorulmuştur. Ayrıca araştırma amacına yönelik; "Okul bazlı bütçelemeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?", "Verilen bütçenin harcamasını nasıl yapıyorsunuz?", "Hangi alanlarda bütçe desteği aldınız?", "Okul ihtiyaçlarını karşılama yeterli mi?", "Okulunuza verilen bütçenin tamamını kullandınız mı?" ve "Okul bazlı bütçe sürecine ilişkin varsa önerileriniz nelerdir" soruları tüm katılımcılara sorulmuştur. Yöneticilerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yöneticilerle yapılan görüşmeler 25 dakika ile 50 dakika arasında sürmüştür. Araştırma sonucunda yöneticilere yeterli eğitimin vermediği ve bu süreçte zorlandıkları, alınan bütçenin okulun giderleri için yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul bazlı bütçe, eğitim yöneticisi, temel eğitim kurumları

Abstract:

Budget practices that allow schools affiliated to the Turkish Ministry of National Education to allocate resources to carry out their own plans were also given to basic education institutions this year. The given budget allowed schools to plan effectively. In order for the school-based budget applications to be efficient, the opinions of the school administrators who will manage the process are important. In this study, it is aimed to examine the opinions of school administrators about school-based budget practices. In this study, which is based on qualitative research, the case study method was used. Participants were determined according to the criterion sampling method. In the research, the criteria of "requesting an allowance, receiving the allowance, using it and having entered it into the system" were taken as basis. Fifteen school administrators participated in the study. A semi-structured interview form was prepared by the researchers. In the interview form, the participants' branch, gender and professional years were asked. In addition, for the purpose of research; "How do you evaluate school-based budgeting?", "How do you spend the budget given?", "In which areas did you receive budget support?", "Is it sufficient to meet the school needs?", "Did you use the entire budget given to your school?" and "What are your suggestions, if any, regarding the school-based budget process?" were asked to all participants. The data obtained from the managers were evaluated with the descriptive analysis method. The interviews with the managers lasted between 25 and 50 minutes. As a result of the research, it was determined that the administrators were not given adequate training and had difficulties in this process, and the budget received was insufficient for the expenses of the school.

Key Words: School-based budget, education manager, basic education institutions

GİRİŞ

Eğitime yapılan harcamaların ülkenin geleceği açısından önemli olduğu fakat eğitime yapılan yatırımların ise yetersiz olması hala tartışma konusudur. Çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşmak için eğitim sistemini ekonomik açıdan doğru planlamak gerekmektedir (Adem, 1997).

Bütçeyi Balcı'ya (2005) göre bütçe, devletin ya da kuruluşların, gelecekte hedefledikleri belirli bir süre için tasarladıkları gelir-giderlerinin detaylı para planı olarak tanımlarken, Coşkun (1995) ise devletin gelir ve giderlerini belirlemesi ve denge kurması ve kaynak sağlama olarak tanımlamaktadır.

Yaşam standartlarını yükseltmeyi amaçlayan toplumların temel hedefi, sahibi bulunduğu kaynakları önem öncelikleri doğrultusunda, en işlevsel ve verimli olarak kullanıp üretim seviyesini en yükseklere çıkarmaktır (Tuzcu, 2004). İstenilen verimliliğe ulaşmak çağımızın gerekliliği olan değişimi içeren "bilimsel planlama süreci" ni içine alan politikalar üretmekle mümkündür. Bu politikaları üretirken oluşturulacak ilke ve kuralların örgütün tüm üyelerinin görev ve sorumluluklarını açık bir şekilde belirtmesi beklenir. Üretilen politikalar örgütün yönetim kademesinin alacağı kararları ve uygulayacağı adımları şekillendirmektedir. Bu doğrultuda eğitim politikasındaki amaç, eğitim sürecinin yürütülmesinde tutarlılığı, kararlılığı, sürekliliği ve bütünlüğu sağlamaktır (Özen, Gül ve Gülaçtı, 2007). Uygulanacak olan eğitim politikası milli bir proje gibidir geçmişte yaşananlar göz önüne alınarak günün ihtiyaçlarını karşılaması beklenmektedir.

Günümüzde devletlerin görevlerinde değişimler meydana gelmiş, eğitim sosyal devlet anlayışı ile sosyal mal olarak görülmeye başlanmıştır. Bu da tüm eğitim yatırımlarının devlet tarafından finanse edilmesinin önünü açmıştır. Ancak yapılan harcamaların daha etkin kullanımı için okul bazlı bütçelerin oluşturulması yerleşme için yapılan uygulamalar olarak gözlenmektedir.

Eğitim bütçesi genel olarak ekonomik gelişmişliğin bir göstergesi olarak görülmektedir. Para eğitim sisteminin doğrudan girdisi olmaması ile birlikte, eğitim sistemindeki tüm girdilere ulaşmanın kaynağı durumundadır (Başaran, 2006, 443). Eğitim gideri gerek genel gerekse katma finanslı dairelerin, özel sektör ve kamu kuruluşlarının bütçelerinde eğitim hizmetleri için yapılan harcamalar, olarak ta tanımlanmaktadır (Adem, 1993, 94). Eğitim finansmanı ise eğitimin planlamasındaki bir enstrüman olup herhangi bir eğitim kurumunun teşkilat planında yer bulan ve cari yılı içinde gerçekleştirilmesi hedeflenen projelere, programlara ve yapılacak işlere kullanacağı parayı ve bu paranın nereden sağlanacağını gösteren bir plandır (Balcı, 2005, 47).

Ülkelerde eğitim finansmanı devletlerin genel bütçeleri, öğrenci ve aileleri, işletmeler, gönüllü vatandaşlar, uluslararası örgütlerden sağlanan bağış ya da krediler marifetiyle karşılanmaktadır. Okullara kendi kararlarını kendisi alma, okul içi paydaşların yönetsel ve harcama konularında okulların söz sahibi olmaları okul temelli yönetim anlayışını daha cazip kılmaktadır. Okul temelli

yönetim anlayışı ile okullardaki eğitim paydaşlarının, okulların amaçlarını belirleme, uygulamada gerekli stratejilerin izlenmesi ve ihtiyaç duyulan kaynakların kendi öz kaynaklarından sağlanması ön görülmektedir. Bu yönetim anlayışının okul ile ilgili kararlarda söz sahibi olma ve kararlara katılma ile bütçenin gerektiğinde öz kaynaklardan karşılanması en dikkat çeken yönleridir.

Türkiye’ de eğitim faaliyetlerinin finansmanı merkezi yönetim bütçesi doğrultusunda sağlanmaktadır. Doksanlı yıllarda özellikle bu merkezîyetçi yönetim yapısı eleştirilmeye başlanmış ve eğitim finansmanında da yerelleştirilmesinin önü açılmaya başlanmıştır. Nitekim Onuncu Kalkınma Planında (2014-2018) da okul yönetimlerinin bütçeleme aşamasında daha fazla yetki ve daha fazla sorumluluk almalarının artırılması hedeflenmektedir.

Eğitim harcamaları gelişmiş ülkelerde daha çok aileler ve firmalara yüklenirken, gelişmekte olan ülkeler de ise özel okul teşvikleri ve vergilerle karşılandığı görülmektedir. Ülkemizde ise eğitim finansmanının tamamına yakını genel bütçeden ayrılan pay ile karşılanmaktadır. Ülkelerin eğitime verdiği kıymette ülkelerin bütçelerine eğitim için ayırdıkları pay ile orantılıdır. Gelişmiş ülkelerde eğitim için ayrılan payın daha fazla olduğu görülürken, gelişmekte olan veya gelişmemiş ülkelerde ise eğitime ayrılan bütçenin genel bütçe içerisinde daha az bir orana sahip olduğu gözlenmektedir.

Ülkemizde ilköğretim, 6-14 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsamaktadır. İlköğretimin temel amacı; her bir Türk çocuğunu iyi bir vatandaş olarak yetiştirmek için, lazım olan bilgi, beceri, alışkanlık ve davranış kazanmasını, millî değerlere uygun ahlâk anlayışına yetişmesini, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yaşama ve bir sonraki öğrenime hazırlanmasına olanak sağlamaktır. Kız ve Erkek ayrımı olmadan tüm vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında ücretsizdir (MEB, 2006, 31). Milli eğitim bakanlığı tarafından daha önce il ve ilçe milli eğitim üzerinden gönderilen ödenekler doğrudan okullara gönderilmektedir.

Okul temelli yönetimde, her okulun kendi programını yapması ve kendi bütçelerini esnek bir şekilde yönetmeleri istenmektedir. Okul temelli yönetimden yola çıkarak okul bazlı bütçelemeye geçiş öngörülmektedir. Ülkemizde de okul bazlı bütçe çalışmaları geçmiş yıllarda Ortaöğretim ve Din işleri genel müdürlüklerinde uygulanırken geçtiğimiz eğitim yılı ile birlikte Temel Eğitim Genel müdürlüğüne bağlı okullarda da uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle okul bazlı bütçe çalışmaları ile birlikte bir takım kavramsal karışıklıklarda söz konusu olmuştur. “Okul bazlı bütçe” kavramından anlaşılması gereken “okulu temel alan bütçe” olmalıdır. Burada aktarılmak istenen asıl husus okulun harcama konusunda karar verirken birincil önceliğinin okullara göre değişiklik gösterebileceğidir.

Okul bazlı bütçeleme yöntemi, merkezi otoritenin eğitim üzerindeki gücünün okula paylaştırılmasına olanak sağlamıştır. (Wohlstetter ve Kirk, 1995). Merkezi gücün okullara paylaştırılması ile okul iç paydaşları (Okul

Müdürü ve yardımcıları, öğrenci ve öğretmenler, okulun memur ve velileri) karar alma ve kararlara katılma süreçlerine daha fazla katılabilirler. Okul bazlı bütçeleme sistemi, okullara, hedefledikleri başarıyı yakalamaları adına belirlenmiş olan kaynakların nasıl ayrılacağı, karar alma süreçlerinde esnekliğe ve daha fazla söz sahibi olmalarına olanak sağlanacağı anlamına gelmektedir. (Poston, 2011). Okul bazlı bütçe ile okulların kendi öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda harcama yapmaları kaynakları daha etkin olarak kullanılması açısından da kritik öneme sahiptir. Başlangıç aşaması kaynakların okulların öncelikli ihtiyaçlarına göre belirlenmesi olan okul bazlı bütçeleme, kaynakların kullanımında da okullara karar verme yetkisinde öncelik vermeyi amaçlamaktadır (Balkar, Öztuzcu ve Akşab, 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı için öngörülen genel müdürlüklere ve il-ilçe milli eğitim müdürlükleri ve personel harcamaları için ödenek verilmektedir. Uygulamada hali hazırda okullar için yıllık bir bütçesi verilmemektedir. İlk ve ortaokullar ihtiyaçları için yıl içinde herhangi bir talepte bulunamamakta, liseler ise bağlı oldukları genel müdürlüklerden belli başlıklar altında talepte bulunabilmektedirler. Okul bazlı bütçeye geçilebilirse tüm okulların bütçesi, gider kalemlerine göre ödenekleri ve bu ödeneklerin kaynaklarının nasıl sağlanacağı öngörülmüş olacaktır. Ülkemiz üzerinde değerlendirme yapılacak olunursa okul temelli bütçe kaynağının eğitimin sosyalliğini ve kamusallığını arka plana atmadan devlet eliyle planlanması ve eğitim faaliyetlerinin nitelikli bir şekilde devam etmesi önem arz etmektedir.

Okul kaynaklarının ne şekilde belirleneceği, okul bazlı bütçenin finansmanının kim tarafından karşılanacağı, harcama kısmının nasıl yapılacağı gibi hususlar ile okulu bazlı bütçenin yapılandırılmasında önemli olan hususlardır. Okul finansmanlarının kim tarafından karşılanacağı (özel, yarı özel yarı kamu, kamu) halen dünyada önemli tartışma konularından biridir. Eğitimin kim tarafından finanse edildiği eğitimin durumunu da göstermektedir. Bütçe finansmanını nasıl sağlanacağını yanında her okula ne gibi göstergeler baz alınarak bütçe sağlanacağına dair değişik uygulamalar olsa da her yerde ve her zaman geçerli ideal bir uygulama modeli bulunmamaktadır. Dünya'da en yaygın olarak kullanılan model öğrenci sayısına göre kaynak tahsisi, en nesnel olan yöntem olarak kabul edilmektedir.

Ülkemizde de doğrudan olmasa da dolaylı bir şekilde öğrenci bazlı (öğrenci başı) bütçe uygulamasının yapıldığı söylenebilir. Eğitim çalışanı olan öğretmenlerimizin ödemeleri genel bütçeden karşılanmakta ve bir okulda kaç öğretmenin görev yapacağı öğrenci sayısına göre belirlenmektedir. Buradan hareketle öğrenci sayısına göre öğretmen görevlendirilmesi yapıldığı için öğrenci başı bütçenin dolaylı da olsa yapıldığını söylemek olanaklıdır. Fakat okul bazlı bütçenin tespitinde okulun fiziki durumu, büyüklüğü, konumu, çevrenin durumu gibi diğer birleşenlerde göz önüne alınmaktadır. Balkar ve

diğerleri (2019) okul bazlı bütçenin okullara hedeflerine ulaşmada daha fazla katkı sağlayacağı, bunun yanında sosyal ve kültürel açıdan okulların içinde bulunduğu şartlara uyumlu bir yapının oluşturulması için de önemli olduğunu belirtmiştir. Okul bireylerinin sayıları, okulun büyüklüğü, okulun derslik gibi fiziki durumu kıyaslanabilir ve ölçülebilir etkenler iken, okulun sosyal ve ekonomik durumu karşılaştırılması ve ölçülebilmesi daha zor olan değişkenleri kapsamaktadır.

Okul bazlı bütçeleme Avrupa ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerde son elli yılda uygulama alanı bulurken ülkemizde de bu uygulamaya geçiş girişimleri olduğu görülmektedir (Çopur ve Sarpkaya, 2020). Ülkemizde son yıllarda okul aile birliklerini daha etkin hale getirilme çalışmalarının da amacı budur. Ülkemizde Onuncu Kalkınma Planı'nın (2013, 32) 154. maddesinde "Okul idarelerinin bütçeleme süreçlerinde yetki ve sorumlulukları artırılacaktır" ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere okul bazlı bütçeye geçişin başlayacağı öngörülebilmektedir. On Birinci Kalkınma Planı'nda (2019, 138) ise "Okul gelişim planı hedefleriyle uyumlu ve fırsat eşitliği temelinde okulların gelişimini destekleyecek biçimde kaynak tahsis edilecek ve hesap verebilirlik düzeyi artırılacaktır" hedefi yer almıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu raporunda okul finansmanına dair yer verilen hedeflerden biri de okul bazlı bütçe işaret edilmektedir (2018, 47): "Her okula, oluşturulacak çeşitli ölçütlere ve Okul Gelişim Planı'na dayalı olarak okul gelişim bütçesi verilecektir. Koşulları elverişsiz okullara pozitif ayrımcılık yapılacaktır." Ayrıca konuya ilişkin, okulla ve eğitime gönüllü bağış oranlarını artırma, sivil toplum ve özel sektöründe eğitime desteklerinin artırılması, okul paydaşlarından olan okul aile birliklerinin daha da etkinleştirilmesi gibi eğitim finansmanının sadece devlet tarafından değil devlet dışındaki kuruluş ve kişileri de harekete geçirme hedeflenmektedir. Yine Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 yıllarını kapsayan Stratejik Planında okul bazlı bütçenin Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Anaokulları, ilkokullar ve ortaokullarda da pilot uygulamasına yer verilmiştir. 2017 yılında ise Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bir genelge ile süreç başlatılmış fakat bu genel müdürlüğe bağlı okulların kendi bütçeleri olmadığı için uygulama sadece "tüketime yönelik mal ve malzeme alımı" ile sınırlı kalmıştır. Özdoğan Özbal'ın (2017) araştırmasının sonuçlarına göre ortaöğretim (lise)düzeyindeki okullara temel eğitim (ilk ve ortaokul) düzeyindeki okullara göre, daha fazla ödenek tahsisi yapılırsa da, harcama yetkileri ve harcama esnekliği konularında önemli sıkıntılar olduğu bilinmektedir.

Okulu bazlı bütçeleme sisteminin doğru biçimde uygulanması sürecin başında uygulayıcı olacak olan okul idarecilerinin sürece ilişkin fikirlerinin alınması önemli bir husustur. Millî Eğitim Bakanlığı 2018 yılı faaliyet raporunda bazı illerde pilot uygulamalar gerçekleştirdiğini, örnek olarak ta okul öncesi eğitime devam eden bir çocuğun eğitim dönemi boyunca nelere

gereksinim duyacağını tüm kırtasiye ihtiyacı ve eğitim için gerekli materyal listesi baz alınarak sınıf ortalama öğrenci sayısı ve Türkiye’ de hali hazırdaki sınıf ortalama sayısı verileri kullanılarak oluşturulduğu, maliyetinin hesaplandığı ve bütçeye dönüştürüldüğünü belirtmiştir. Özellikle böyle bir geçiş döneminde maliyetlerin nasıl hesaplanması gerektiği, okullara göre nelerin değişkenlik gösterebileceği, hangi sorunlarla karşılaşabileceği gibi durumlarda okul yöneticilerinin fikirleri çok daha önemli olmaktadır.

Okullarımızda verilen eğitim niteliğinin artırılması ve okullardaki süreç içinde sürekli değişen ihtiyaç listelerinin zamanında karşılanabilmesi için oluşan beklentiler, okulların iç ve dış paydaşlarının da katılımlarını artırmasıyla okul verimliliğinin artırılmasını zorunlu hale getirmektedir. Okul verimliliğinin sağlanmasında, okuldaki okul içi süreçler kadar okuldaki işleyişi etkileyen sistem boyutundaki politikaların güncellenmesine odaklanılmaktadır. Birçok ülke bu nedenle, eğitimde gelişimi ve okul performansını sürekli artırmak için çeşitli bütçe politikalarını hayata geçirmektedir. Okulların kayıtlı öğrenci sayısı baz alınarak öğrenci başına bütçe sağlanmasına olanak sağlayan öğrenci (bazlı) tabanlı bütçeleme (DeGrow, 2015), okullarda performans bilgilerinin çıkarılarak buna göre fon dağıtımı yapılması ve harcamaların daha verimli ve etkili kullanımını artırıcı performans temelli bütçeleme (Srithongrung, 2018) ve okul yönetimlerine okulun ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, kaynak tahsisinde karar verme yetkisi veren okul bazlı bütçeleme (OBB) (Cheung & Kan, 2009), bu politikalar arasında değerlendirilebilir.

Bu finansman dağıtımı model önerisi, ortaöğretim (lise) kademesi için hazırlanmıştır. Merkezi idare fonlama formülüyle belirlenen ödenek miktarını doğrudan okullara torba bütçe şeklinde gönderecek ve okullar bu ödeneği kullanmada tam yetkili kılınacaktır. Yatırım ödenekleri arasında yer alan donatım ödeneği ise okullardan toplanan talepler doğrultusunda merkezi idare tarafından okullara doğrudan tahsis edilecektir. Okullar, merkez tarafından çizilen çerçeve dâhilinde donatım ödeneği kullanmada tam yetkili sayılacaktır. Donatım ödeneği dışında yer alan diğer yatırım ödenekleri (inşaat ile büyük onarım ödeneği) il özel idaresi/YİKOB veya il milli eğitim müdürlüklerinde toplanacaktır. Büyük onarım ve inşaat ödenekleri kullanımına tamamen merkezi idare karar verecektir. Personel ücretleri ise doğrudan merkezi idare tarafından ödenecektir. Türkiye’de ortaöğretim kademesinde hâlihazırda uygulanan sistem, bu yeni yönetim mekanizmasının benimsenmesini kolaylaştıracaktır. TEFBİS’in etkin şekilde işlemesi veya e-performans bütçe sistemi kurulumu da aracı bir idareye (il milli eğitim müdürlüğü gibi) ihtiyaç duyulmaksızın merkezi idare ile okullar arasında doğrudan daha kolay ilişki kurulmasını sağlayacaktır.

Okul Aile Birliklerinin gelir ve giderleri için oluşturulan mevcut sistem olan TEFBİS, okul aile birliklerinin bütün gelir kaynaklarının, giderlerinin(harcama kalemlerinin) ve okul aile birliği tarafından yapılan bağışların kaydedildiği okul aile birlikleri tarafından kullanılan bir sistemdir. Fakat bu sisteme okul aile birliklerinin sağlıklı bir şekilde veri girişi yapma düzeyleri dahi okullar arasında farklılık göstermektedir. şöyle ki ilköğretim kademesinde TEFBİS sistemine veri girişi oranı oldukça düşüktür. TEFBİS sistemine veri girişi düzeyinin en az olduğu temel eğitimde yüzde 26 da kalırken, bu oran genel ortaöğretimde yüzde 55,3 olarak gerçekleşmiş mesleki ve teknik ortaöğretimde ise yüzde 71,5 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırmanın Problemi

Eğitimin sürdürülebilir olması için finansman ihtiyacı bulunmaktadır. Eğitimin sürdürüldüğu okullar her zaman ek gelire ihtiyaç duymuş ancak bu ek gelire ulaşmak her zaman için başlı başına bir sorun olmuştur. Gerekli olan kaynağı sağlamak ve bu kaynakların dağıtımı gibi konularda adil olunabilmesi özenli ve ayrıntılı bir çalışmayla ancak mümkün olur. Ülkemiz açısından daha yeni sayılabilecek bir metot olan "okul bazlı bütçe", hayata geçirilmeden üzerinde derinlemesine çalışmaların yapılması gereken bir husustur. Yurtdışındaki saha çalışmalarında eğitimdeki değişim ve bu hizmetteki yüklenicilerinden ziyade, devlet tarafından okullara gönderilmesi planlanan bütçenin ne gibi göstergeler baz alınarak karşılanacağı, her zaman tartışmaların odağında kalmıştır (Kayıkçı ve Akan, 2014). En önemlisi de uygulamaya başlanmadan uygulayıcı konumunda yer alan okul yöneticilerinin görüşlerinin alınmaması, daha çok sorunlarla karşılaşılması oranını artıracaktır.

Okulların finansman sorunları konulu yurtiçi (Kavak, Ekinci ve Gökçe, 1997; Zoraloğlu, şahin ve şahin, 2004; Karakütük, 2007; Hoşgörür ve Aslan, 2014; Kayıkçı ve Akan, 2014) ve yurt dışı (Hymes, 1982; Superville, 2014) alanyazın incelendiğinde okulların bütçe sorunlarının uzun yıllardır tartışıldığı görölmektedir. Bu tartışmalara son yıllarda okul bazlı bütçe çalışmaları da eklenmiştir. Ülkemiz de okul merkezli(temelli) yönetim anlayışına dair tartışmalar başlanmış, ancak okul bazlı bütçe tartışmaları ise daha az çalışma ile yetersiz ve sınırlı kalmıştır. Alanyazın incelendiğinde ise eğitim yöneticilerinin okul bazlı bütçeleme konusunda görüşlerine dair herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Hayata geçirilmesi konusunda pilot çalışmaların yapıldığı böyle önemli bir değişim hakkında okul yöneticilerinin düşünceleri önem taşımaktadır. Bu araştırmanın problemi, okul yöneticilerinin fikirlerine göre okul bazlı bütçenin finansmanının nasıl olabileceği, ne gibi hususlar göz önüne alınarak bütçenin oluşturulması gerektiği, uygulama sürecine kimlerin katılacağı ve hangi bütçe uygulamaları yapılacağı konusunda güncel bir araştırmanın yapılmamış olmasıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; temel eğitim okul yöneticilerinin okul temelli bütçe uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Temel eğitim okul yöneticilerinin mevcut bütçe uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışma, betimleyici yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Teorik bir çerçeveye sınırlandırılmayan betimleyici araştırmalarda, bireylerin veya grupların belirli konulardaki deneyimleri doğal araştırma yaklaşımı kullanılarak kapsamlı bir şekilde incelenir (Lambert & Lambert, 2012). Betimleyici araştırmalarda, araştırma konusu veya bir politika sorunu ile ilgili bir şekilde ihtiyaçlar, uygulamalar ve politikalar hakkında bilinenler ortaya konulur (Loeb ve diğerleri, 2017). Bu araştırmada da bir finansman politikası olarak okul temelli bütçe uygulamasının temel eğitimde uygulanmasına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri incelenmiş ve tamamen okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak okul geliştirme işlevi açısından değerlendirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Malatya ilinde görev yapan 15 ilkokul ve ortaokul yöneticisi oluşturmaktadır. Katılımcılar, maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, örneklemin oluşturulması amacıyla öncelikle farklı özellikler veya kriterler belirlenir. Bu şekilde çeşitlilik gösteren bir örneklemin seçilmesi sonucunda, ortaya çıkan bu çeşitlilikten anlam kazanan önemli ortak yapılar belirlenebilir (Patton, 1990). Bu araştırmada, çeşitlilik sağlanan özellikler; branş, cinsiyet, mesleki yıl ve okulun merkezi olma durumu olarak belirlenmiştir. Görev yaptıkları kademe ve buldukları yönetim pozisyonu açısından farklılaşan bir çalışma grubunun oluşturulmasıyla Okul Temelli Bütçe uygulamasına ilişkin bütüncül bir anlayış elde edilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların özellikleri

Katılımcılar	Branşı	Cinsiyeti	Mesleki yılı
K1	Sınıf Öğretmeni	K	19
K2	Sınıf Öğretmeni	K	18
K3	Sınıf Öğretmeni	E	18
K4	Sınıf Öğretmeni	K	15
K5	Türkçe	K	22
K6	Sosyal Bilgiler	E	19
K7	Sosyal Bilgiler	E	16
K8	Matematik Öğr.	E	17
K9	Matematik Öğr.	K	20
K10	Matematik Öğr.	E	13
K11	Sosyal Bilgiler	K	10
K12	Sınıf Öğretmeni	E	13

K13	Türkçe	E	15
K14	Sınıf Öğretmeni	E	23
K15	Matematik Öğr.	E	16

Tablo 1 verilerine göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 6'sı sınıf öğretmeni, 2'ü Türkçe, 4'ü matematik ve 3'ü sosyal bilgiler öğretmenidir. Katılımcıların 6'sı kadın ve 9'u erkektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki yılları 13 yıl ile 22 yıl arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Analizi

Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunda katılımcıların branşı, cinsiyeti ve mesleki yılı bilgileri sorulmuştur. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra ikisi yarı yapılandırılmış ve biri odak grup görüşmesi olmak üzere 3 pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmelerde soruların anlaşılabilirliğinde ve kapsamında herhangi bir sorun yaşanmadığı gözlenmiştir. Bu nedenle görüşme sorularında herhangi bir değişiklik yapılmamış ve pilot görüşmelerden elde edilen veriler, analiz edilen veri setine dâhil edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ve odak grup görüşmelerinde kullanılan sorular şunlardır:

1. Okul bazlı bütçelemeyi nasıl değerlendiriyorsunuz? (Olumlu-Olumsuz) Açıklayınız...
2. Verilen bütçenin harcamasını nasıl yapıyorsunuz? Bu konuda herhangi bir eğitim aldınız mı?
3. Hangi alanlarda bütçe desteği aldınız? Okul ihtiyaçlarını karşılama yeterli mi?
4. Okuluza verilen bütçenin tamamını kullandınız mı? Kullanmadıysanız neden? Harcama sürecinde yaşadığını sıkıntılar nelerdir? Açıklayınız
5. Okul bazlı bütçe sürecine ilişkin varsa önerileriniz nelerdir?

Elde edilen veriler word belgesine aktarılmış ve iki araştırmacı ayrı ayrı incelemiştir. Görüşme kayıtlarından elde edilen verilere bağlı olarak kodlar oluşturulmuştur. Kodlar karşılaştırılmış ve ortak olan veriler tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma kapsamında geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için; araştırma kapsamında gerçek durumu yaşayan kişilere ulaşmak için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış, katılımcılarla uzun süreli etkileşim kurulmuş, birden fazla araştırmacı çalışmanın sürecini ve sonuçlarını incelemiş, alanda yapılan farklı çalışmalara ulaşılarak elde edilen veriler araştırma bulguları ile tartışılmıştır.

Bulgular

Temel eğitim kurumlarına çalışan okul yöneticilerinin okul bazlı bütçe uygulamasını incelemek amacıyla yürütülen bu çalışmada elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur. Tablo 2'de yöneticilerin okul bazlı bütçelemeyi nasıl değerlendirdiğine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Okul bazlı bütçeleme uygulamasına ilişkin görüşler

Uygulama	N	f	%	
Olumlu	11	Ödenek isteme modülünün açılması	5	33
		Bütçenin ihtiyaca göre harcanması	4	26
		Okula özel ödenek gelmesi	3	20
		Bakanlıkla direkt iletişim	2	13
		Ödeneğin verimli kullanılması	1	6
Olumsuz	4	İhale evraklarının fazla olması	4	26
		Okulun ihtiyacı ve bütçe tertibinin uyuşmaması	3	20
		İhtiyaç fazlası harcama olması	2	13
		Amacı dışında kullanma	1	6

Tablo 2’de okul yöneticilerinin okul bazlı bütçeye ilişkin görüşleri yer almaktadır. Tablo 2 verilerine göre okul yöneticileri okul bazlı bütçeyi olumlu ve olumsuz olarak değerlendirilmektedirler. Olumlu görüş bildiren okul yöneticileri (f=11) il ve ilçe milli eğitime bağlı olmadan ödenek aldıklarını, ödenek isteme modülü sayesinde bakanlıkla direkt iletişim kurduklarını ve bütçeyi ihtiyaca göre harcadıklarını söylemişlerdir. Okul bazlı bütçeye ilişkin olumsuz görüş bildiren yöneticiler (f=4) okul ihtiyacı ve bütçe tertibinin uyuşmadığı, ihtiyaç fazlası ve amacı dışında kullanıldığı söylemiş. Ayrıca yapılan ihalelerde evrakların fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Okul yöneticilerinin okul bazlı bütçe uygulamasına yönelik aldıkları eğitime ve harcama yapma sürecine ilişkin görüşlerine ve elde edilen verilere Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Verilen bütçenin harcamasına ilişkin eğitim alma durumu

Eğitim alma	f	Yüzde %	
Evet	Aldığımız eğitimler doğrultusunda yapıyoruz	2	10
	Kendi imkanlarımızla öğrenmeye çalıştık.	2	10
	Çok yetersiz ve yüzeysel bir eğitimdi.	2	10
	Deneme yanılma yoluyla	2	10
Hayır	Önceki tecrübelerimizden faydalanarak yaptık.	4	20
	Sorarak yapıyorum.	4	20
	Arkadaşlardan yardım aldık.	4	20

Tablo 3’te verilen bütçenin harcamasının nasıl yapıldığı ve bu konuda eğitim alınıp alınmadığı soruldu. Eğitim aldıklarını belirten okul müdürleri f=6 (%40) eğitim almadığını beyan eden yöneticiler için f=9 (%60) kullanılmaktadır. Eğitim alan okul yöneticileri aldıkları eğitimler doğrultusunda yaptıklarını belirtirken diğer bir kısım kendi imkânlarıyla öğrendiğini söylemiş ve verilen eğitimlerin yetersiz ve yüzeysel olduğunu vurgulamıştır. Eğitim almadığını belirten okul müdürleri kendi tecrübelerine dayalı, sorarak veya arkadaşlarından yardım alarak yaptıklarını söylemiştir.

Bu konuda okul yöneticilerinin görüşleri şöyledir:

"Aldık ama yeterli değildi, kendi imkânlarımızla öğrenmeye çalıştık." (Y3)

"Eğitim almadım. Önceki tecrübelerinizden faydalanarak yaptık." (Y7)

Temel eğitim yöneticilerinin okul bazlı bütçe uygulamasına yönelik harcanma şekline ilişkin görüşlerine ve elde edilen verilere Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Okul bazlı bütçenin harcanma şekli

Harcanma Şekli	f	Yüzde %
Doğrudan temin	13	86
İhale usulü	2	14

Tablo 4'te yöneticilerin okul bazlı bütçenin harcanma şekline ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bütçenin doğrudan temin usulüyle harcandığını söyleyen okul müdürleri büyük tamiratlar için ihale usulünü kullandıklarını söylemiştir.

Bu konuda okul yöneticilerinin görüşleri şöyledir:

"Doğrudan temin sürecini 4734 sayılı KİK 22/ d bendinde belirtilen doğrudan temin usulüyle yaptık. Bu konuda eğitim alındı ancak alınan eğitim yeterli değildi. Bu konuda tecrübeli okul yöneticileri yardım etti. Okulun öncelikleri doğrultusunda talep oluşturduk bu doğrultuda gelen bütçeyi ihale usulüyle harcadık." (Y9)

"Verilen bütçe harcamalarını daha önce çalıştığım kurumun bütçesi olan bir kurum olması sebebiyle önceden bildiğim şekilde harcama yapıyorum. Bazı konularda özellikle harcama işlemi yapan okulların VHKİ memurlarından destek alarak harcamayı tamamlıyorum. Ayrıca İlçe Mal Müdürlüğü İle iletişim kurarak bu süreci tamamlıyorum. Bu konuda hiçbir eğitim almadım. Bu konuda ciddi bir eğitim sürecine ihtiyaç olduğuna inanıyorum." (Y2)

Okul yöneticilerinin hangi alanlarda bütçe desteği alındığına ilişkin görüşlerine ve elde edilen verilere Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Hangi alanlarda bütçe desteği alındığına ilişkin yönetici görüşleri

Harcama Alanları	f	%
Temizlik Malzemesi	15	100
Donatım Malzemesi	15	100
Kırtasiye malzemesinin alınması (Kağıt, toner vs.)	15	100
Okul Demirbaşlarının alınması	12	80
Spor aletleri ve spor malzemesi	8	53
Teknolojik donanımı artırmaya yönelik malzeme	7	46
Sanat derslerine özel malzemeler (resim, teknoloji tasarım)	5	33
Özel eğitim sınıfı donatım malzemeleri	2	13

Tablo 5'te okul yöneticilerinin hangi alanlarda bütçe desteği aldıklarına yönelik görüşleri yer almaktadır. Tablo verilerine göre okul yöneticileri öncelikli olarak temizlik, donatım ve kırtasiye malzemesi (f=15) olduklarını ve okul demirbaş alındığını belirtmişlerdir. Yine okul yöneticileri okul demirbaşı (f=12), spor aletleri ve malzemesi (f=8), teknolojik donanımı

artırmaya yönelik malzeme (f=7) alımı ve özel eğitim sınıfı donatımına (f=2) yönelik harcama yaptıklarını belirtmişlerdir.

Bu konuda görüş bildiren bir okul yöneticisi:

Bütçemiz kırtasiye ve temizlik tüketim malzemeleri, spor ve sanat ihtiyaçları, donatım malzemeleri ve özel eğitim sınıfı donatım malzemeleri şeklinde gönderilmiştir. (Y5)

Temel eğitim yöneticilerinin alınan bütçenin okulun ihtiyaçlarını karşılamada düzeyi şekline ilişkin görüşlerine ve elde edilen verilere Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Alınan bütçe desteğinin okulun ihtiyaçlarını karşılamada düzeyi

Bütçe	Frekans	Yüzde
Yetersiz	9	60
Az yeterli	3	20
Yeterli	3	20

Tablo 6'da okul yöneticilerinin alınan bütçenin okul ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olduğuna ilişkin görüşleri yer almaktadır. Tablo verilerine göre yöneticiler bir kısmı yeterli bulunduğunu (f=6) belirtirken çoğunluğunun (f=9) alınan bütçenin yetersiz olduğunu söylemiştir.

Bu konuda görüş bildiren okul yöneticileri:

"Donatım, kırtasiye, temizlik ve spor aletleri alımında yeterli geldi."

"Eskiye nazaran iyi ama daha fazla olursa daha da iyi olabilir."

"Kırtasiye, temizlik, donanım desteği aldık. Bu okulun ihtiyaçlarının tamamını karşılamadı ancak az bir kısmını karşıladı"

Okul yöneticilerinin bütçenin tamamının kullanım sürecine ilişkin görüşlerine ve elde edilen verilere Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Okulunuza verilen bütçenin kullanılma durumu

Bütçe	Frekans	Yüzde
Tamamını Kullandık	9	60
Kullanmadık	6	40

Tablo 7'de okul yöneticilerinin alınan bütçenin tamamını kullanıp kullanmadıklarına ilişkin verdikleri cevapları yer almaktadır. Tablo verilerine göre yöneticiler bir kısmı bütçenin tamamını kullanmadıklarını (f=9) belirtirken bir kısmının (f=9) alınan bütçenin tamamını kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Bütçenin tamamını kullanmadığını beyan eden bazı yöneticiler:

"İhale evrakları aşamalarında zorlandık." (Y3)

"İhale Evrakları konusunda başka okullardan yardım aldık." (Y6)

"ihale evraklarının MYS sistemine işlenmesinde zorlandık." (10)

Temel eğitim yöneticilerinin okul bazlı bütçe sürecine ilişkin görüş ve önerilerine Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8. Okul bazlı bütçe sürecine ilişkin öneriler

Öneriler	Frekans	Yüzde
Devamlı olmasını istiyoruz	3	20
Harcamalar serbest bırakılmalı	2	14
Belli kalemde kullanmak zorunlu olmamalı	9	60
Bütçenin okul yönetimi inisiyatifine bırakılmalı	3	20
Yıllık bir kere olmaması en azından üç ayda bir ödemelerin yapılması daha sağlıklı olur.	2	14
Kesinlikle okul yöneticilerine ihale süreci ve bütçe yönetimi konusunda eğitimler verilmeli.	5	34
MYS ve taşınır modülleri konusunda eğitimler verilmelidir.	3	20
Ödenekler artırılmalı	3	20
Tüm ihtiyaçlarımız karşılanmalı	1	7

Tablo 8’de okul yöneticilerinin okul bazlı bütçe sürecine ilişkin önerilerine yer verilmiştir. Bu konuda önerilerini belirten okul yöneticileri belli kalemlerde kullanmanın zorluk çıkardığını (f=9), bütçe yönetimi konusunda eğitim verilmesini (f=5), modülün iyileştirilmesi, ödenek artırımı yapılması ve devamlı olması yönünde görüş belirtmişlerdir.

Sonuç ve Tartışma

Ülkemizde eğitim finansmanının merkeziyetçi bir yapıda olmakla birlikte belirli bir kural içerisinde kullanıma sunulmuş kaynak erişimi bulunmamaktadır. Merkeziyetçi yapı doğrultusunda, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından kaynak ayırmadaki sınırlı yetkileri ve okul finansmanına ilişkin uygulamalarda okulların özerkliklerinin olmaması eğitimin yönetim aşamasında birçok soruna yol açmaktadır. Ayrıca, okulların yerel idareler ile olan ilişkilerinde bağımsız hareket edememeleri, okulların il özel idareleri/YİKOB, belediyeler ve büyükşehir belediyeleri ile ilişkilerinde il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri aracılığıyla koordinasyon sağlaması bu kuruluşlar ile okullar arasındaki ilişkiyi kısıtlamaktadır.

Yapılan bu araştırmada geçen yıl temel eğitimde ilk defa uygulanan okul bazlı bütçeye ilişkin olumlu görüş bildiren okul müdürleri bağımsız olarak bakanlıktan bütçe alınmasının okulun ihtiyaçlarını karşılama süreci hızlandırdığını söylemiştir. Bu konuda olumsuz görüş belirten yöneticiler ihale süreci ve evrak işlemlerinin yoğunluğundan dolayı zorlandıklarını ifade etmiştir. Benzer şekilde (Taşar 2009) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların, eğitim için ayrılan finansmanın talep kanalından kullanımı (okul bazlı yönetim) konusunda “olumlu bir görüşe ve hazır bulunurluğa” sahip oldukları tespit edilmiştir. Karakütük ve Özdoğan Özbal’ın (2019) araştırmasında da okul yöneticilerinin sorunları arasında plansızlık, yönetici ve öğretmenin bütçe-kaynak yetersizliği sorunlarının bulunduğu saptanmıştır.

Okul bazlı bütçe sürecine ilişkin görüş belirten yöneticilerinin %60 eğitim almadıklarını ifade etmiş, deneme yanılma yolu ve daha önce ödenek işlemleri

yapmış arkadaşlarından yardım aldığının söylemişlerdir. İlk defa bütçe desteği aldıklarını ifade eden okul yöneticileri süreci bilmedikleri için doğrudan temin yoluyla harcama yaptıkları belirtmiş büyük onarım ve inşaat sürecinde ihale usulü ile harcama yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ancak ihale süreci hakkında fazla bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırma bulgularına benzer olarak Altunay'a (2017) göre okullarda yönetimin üzerindeki iş yükünün hafifletilmesi amacıyla finansman konusunda bir uzman görevlendirilebilir, okulun bir satın alma birimi olması veya işletmeden sorumlu olacak bir müdür yardımcısı eğitilip görevlendirilmesi sağlanabilir bulgusu yapılan çalışmayı desteklemektedir. Slater'a (2011) göre okul bütçesinin oluşturulması ve yönetilmesi, mevzuat, müfredat ve zaman yönetimi gibi teknik konularda oluşan eksiklikler okul yöneticilerinin hata yapmasına sebebiyet vermektedir görüşü araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

Temel eğitim yöneticileri aldıkları ödeneklerle temizlik, donatım ve kırtasiye malzemesi aldıklarını belirtmişlerdir. Spor malzemesi ve okul demirbaşlarını aldıklarını ifade eden yöneticiler, özel eğitim sınıfları ve atölyelerini gelen parayla yenilediklerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda temel eğitime gelen bütçeyi okul yöneticilerinin %60'ı yetersiz görürken %20 si az yeterli olduğunu, diğer %20 ise yetersiz bulduklarını söylemişlerdir. Gönderilen bütçenin kullanımı konusunda görüş belirten yöneticilerin %60'ı tamamını kullandıklarını söylerken %40 ise evrak ve ihale süreci nedeniyle gelen bütçeyi kullanamadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada bütçeyi kullanma sürecinde okul yöneticilerinin özerk olmak istediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Ergüder ve Üçkardeşler (2014) tarafından yapılan çalışmada okulların eğitim materyali seçmede, ders zamanını belirlemede ve kendi bütçesini kontrol etmede daha fazla özerk olması gerektiği vurgulanmıştır.

Temel eğitime okul bazlı bütçe verilmesine ilişkin görüş belirten okul yöneticilerinin bir kısmı sürecin gayet olumlu olduğunu ve alınan ödeneğin okul için yeterli geldiğini ifade ederken yöneticilerin çoğunluğu (%60) bu sürecinin geliştirilmesi gerektiğini harcama yaparken zorlandıklarını ifade etmiştir. Okul yöneticilerinin bir kısmı ise alınan bütçenin yetersiz olduğunu ve bütçenin artırılarak devam ettirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bulguyla benzer şekilde Kavak, Ekinci ve Gökçe'nin (1997) ilköğretimde okul yöneticilerinin kaynak arayışı içinde olduğu ve yine Süzük (2002) tarafından yapılan çalışmada okul yöneticilerinin kaynak arayışı içinde olduğu bulgusu temel eğitime ayrılan kaynağın yetersiz olduğunu göstermektedir.

Çopur ve Sarpkaya (2020) tarafından yapılan çalışmada tüm katılımcıların ortak önerisi okul bazlı bütçeye geçilmesi yönünde belirtilirken, okula kaynak sağlanması adına kanuni düzenlemeler yapılması ve okullara ayrılan ödeneklerin nesnel ölçütler göz önünde tutularak yapılmasıdır. Yine Etçi (2022) okul bazlı bütçeye geçilerek okul yöneticilerinin bütçe düzenleme, kaynakları kullanma konusunda tam yetki verilebileceğini ifade etmiştir.

Bununla birlikte işlevsel denetim mekanizması oluşturularak, okul harcamalarında israftan kaçınılması, tasarruf bilinci ile yönetildiğinden emin olunabilir.

KAYNAKÇA

- Adem, M. (1993). Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları* No: 172, Ankara.
- Adem, M. (1997). *Türk Eğitiminin Ekonomik Politikası*, Bilim Matbaası, Ankara.
- Altunay, E. (2017). Okul Yöneticilerinin Görüşleri Doğrultusunda Eğitim Finansmanı Politikaları: Sorunlar, Nedenler ve Çözümler. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 6 (2) , 689-714 . DOI: 10.14686/buefad.304498
- Balcı, A. (2005). *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*, Tek Ağaç Yayınları, Ankara.
- Balkar, B., Öztuzcu-Küçükberber, R. ve Akşab, Ş. (2019). Okul Bazlı Bütçeleme (OBB) Uygulamasının Okul Geliştirme İşlevi Açısından Değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 12(2), 727-756.
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ekinoks Yayınları, Ankara.
- Cheung, S. M. C., & Kan, F. L. F. (2009). Teachers' perceptions of incorporated management committees as a form of school-based management in Hong Kong. *Asia Pacific Education Review*, 10(2), 139-148.
- Creswell, J.W. (2002). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çankaya, İ., & Gün, C. (2016). Okul merkezli yönetime ilişkin özel okul yöneticilerinin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 38-43.
- Coşkun, G. (1995). *Bütçe Reformu Nedenleri ve Program Bütçe Sistemi*, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Çopur, M., & Sarpkaya, P. Y. (2020). Temel eğitim okullarının finansmanı hakkında yönetici görüşleri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 15(3), 2245-2270.
- DeGrow, B. (2015) Colorado student-based budgeting on the rise. Denver, Colorado: Independence Institute. Retrieved from <https://www.i2i.org/wpcontent/uploads/2015/08/IP-2-2015-2.pdf>
- Eldeniz, F. (2018). *Temel eğitime tahsis edilen ödeneklerin yönetiminde yetki devri yaklaşımı* (Uzmanlık Tezi, Kalkınma Bakanlığı, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü). <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/FerayEldeniz.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Etçi, Ç. (2022). *Eğitim nasıl finanse edilmeli: Yönetici, öğretmen ve veli görüşleri* (Master's thesis, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Goertz, M. E. (2001). Comprehensive school reform and school-based budgeting in New Jersey. *Paper presented at the 26th Annual Meeting of the American Education Finance Association*, Cincinnati, OH
- Hoşgörür V. ve Arslan İ. (2014). Okul örgütünün finansal kaynaklarının yönetimi sorunu (Yatağan İlçesi Örneği), *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 91-102.

- Hymes, D. L. (1982). *School Budgeting: Problems and Solutions*. AASA Critical Issues Report.
- Kalkınma Bakanlığı (2013). Onuncu kalkınma planı (2014-2018). <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkınma%20Planlar/Attachments/12/Onuncu%20Kalk%C4%B1nma%20Plan%C4%B1.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Karakütük, K. (2007). Yükseköğretimin Finansmanı, *Millî Eğitim Dergisi*, Yaz 2006, S. 171, ss. 219-242.
- Karakütük, K. ve Özdoğan Özbal, E. (2017). Bütçe yönetimi yeterliklerine ilişkin genel lise müdürlerinin görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 4097- 4111.
- Karakütük, K. , Özdoğan Özbal, E. & Ulutaş, P. (2019). Okul Temelli (Bazlı) Bütçenin Hazırlanmasına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri . *Milli Eğitim Dergisi , Temel Eğitim* , 455-481 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/51765/674043>
- Kavak, Y. & Ekinci, E. & Gökçe, F. (1997) *İlköğretimde kaynak arayışları, Eğitim Yönetimi*, 3 (3), 309-320.
- Kayıkcı, G. & Akan, D. (2014). İlköğretim kurumlarının mali kaynak sorunları ve okul müdürlerinin çözüm uygulamaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 237-255.
- Lambert, V.A., & Lambert, C.E. (2012). Editorial: Qualitative descriptive research: An acceptable design. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 16(4), 255-256.
- Loeb, S., Dynarski, S., McFarland, D., Morris, P., Reardon, S., & Reber, S. (2017). *Descriptive analysis in education: A guide for researchers*. (NCEE 2017-4023). Washington, DC: U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance.
- MEB, TEFBİS 2012-2014 Verileri, 2015ç.
- MEB (2015). Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 stratejik planı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imz.asz.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2017). Okul bazlı bütçeleme kılavuzu. https://igdir.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_01/24142809_klavuz.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Özen, Y., Gül, A. ve Gülaçtı, F. (2007). Demokratik eğitim politikası (eleştirel bir yaklaşım). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 (2), 111-130
- Özdoğan Özbal, E. (2017). Genel liselerde bütçe yönetimine ilişkin karşılaştırmalı bir çözümleme. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 151-170.
- Poston, W. K. (2011). *School budgeting for hard times: Confronting cutbacks and critics*. California: Corwin Press.
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods (pp. 169-186)*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Resmi Gazete (2012). İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120330.htm>.

- Slater, C. L. (2011). Understanding principal leadership: An international perspective and a narrative approach. *Educational Management Administration & Leadership*, 39(2), 219-227. DOI: 10.1177/1741143210390061
- Superville, D. R. (2014). School budget problems have deep roots in Philadelphia. *Education Week*, 33(30), 18.
- Süzük, İ. (2002). *İlköğretim okul harcamalarında genel bütçe dışındaki kaynakların yerine ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri: Ankara İli Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara
- Şahin, S. (2004). Okul merkezli yönetim uygulamaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36(36), 582-605.
- Taşar, H. H. (2009). *Kamu ilköğretim okullarına ayrılan finansmanın, talep kanalından (demand-side) okulmerkezli yönetim temelinde kullanımı: dünyadaki uygulamalar ve Türkiye projeksiyonu (Adıyaman örneği)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Tunç, B., Bülbül, T. ve Özdem, G. (2012). Okul Temelli Yönetim Girişimlerinin Niteliğini Anlamaya Yönelik Bir Çalışma. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 25-42.
- Tuzcu, G. (2004). Eğitimin finansman gerekleri ve boyutları. *Milli Eğitim Dergisi*, 163.
- Wohlstetter, P., & Van Kirk, A. (1995). School-based budgeting: Organizing for high performance. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Francisco, CA. Retrieved from <https://eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED384953>
- Zoraloğlu, Y.R, Şahin, İ. & Fırat, N. Ş. (2004). İlköğretim okullarının finansal kaynak bulmada karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlüklerin okula etkileri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 2(8), 4-17.